

Strategisk plan for jordvern

Webinar 23.02.2023 om kommunale jordvernstrategier

Toril Austvik, Statsforvalteren i Nordland

Statsforvalteren i Nordland

*Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje*

— virker til Nordlands beste

Jordbruksarealene i fylket

– virker til Nordlands beste

- Vi har ca 752 000 dekar jordbruksareal
- Det søkes produksjonstilskudd på ca 547 000 dekar
- Mer enn 99 % av arealene som søkes PT på er brukt til grovfôrproduksjon
- Tradisjonelt har det vært dyrket mer poteter, grønnsaker, korn og bær i fylket
- I tillegg har fylket store utmarksbeiteressurser av god kvalitet

Strategisk plan for jordvern i Nordland

- Ny strategi for 2022-2025

Formål:

- Vern av jordsmonn er forutsetningen for å dyrke mat, opprettholde naturmangfold, regulere vannets kretsløp, binde karbon og skape verdier, arbeidsplasser og gode lokalsamfunn. Vi skal ta vare på dyrka og dyrkbare arealer i Nordland og sikre at jordas fruktbarhet opprettholdes. Det vil bidra til å nå FNs bærekraftsmål og sikre at jorda disponeres ut fra framtidige generasjoners behov.

Resultatmål

- Resultatmål 1: Tap av dyrka jord skal være under 150 dekar i snitt per år for Nordland i perioden 2022-2025
 - Det er særlig viktig å beskytte arealer med dyrka jord av god kvalitet i områder med et godt lokalklima.
- Resultatmål 2: Tap av dyrkbar jord skal være under 150 daa hvert år i snitt for Nordland i perioden 2022-2025
 - Det er særlig viktig å beskytte arealer med dyrkbar jord av god kvalitet i områder med et godt lokalklima.
- Resultatmål 3: Jordbruksarealene i Nordland skal drives.
- Resultatmål 4: Beiteressurser i utmarka skal sikres for fremtidige generasjoner.

Fire Strategier

- Øke forståelsen for hvorfor jordvern er viktig
 - Statsforvalteren må arbeide for at beslutningstakere og fagpersoner har nødvendig kunnskap om jordvernets betydning og oversikt over virkemidler som bidrar til å sikre jordvernet.
- Øke kunnskapen om jordsmonnets kvalitet og dyrkingspotensiale
 - Tilstrekkelig kunnskap om jordsmonnets kvalitet og arealenes produksjonsevne er en forutsetning for jordvern i praksis. De fleste kommunene i Nordland trenger kartlegging av jordsmonnet.
- Styrke jordvern i plansaker
 - Hensynet til jordvern må innarbeides i overordnede planer og i reguleringsplaner
- Bærekraftig forvaltning av jordbruksarealene
 - Landbruksnæringa har et selvstendig ansvar for at jorda holdes i drift og ikke omdisponeres til andre formål enn produksjon av mat og husdyrfôr. Strategien omfatter også kommunenes forvaltning av jord- og konsesjonslov.

Strategi 1 – øke forståelsen for hvorfor jordvern er viktig

Tiltak	Hvem har ansvaret	Statsforvalterens oppgave
Opplæring om bruk av kartgrunnlag som synliggjør arealressursene i kommunene	Statsforvalteren Fylkeskommunen Statens kartverk	Informere og veilede
Opplæring av kommunepolitikere	Kommuneadministrasjonen Statsforvalteren/KS	Gjennom kommunedialog skal vi informere og veilede
Opplæring av nyansatte i kommunenes landbruksforvaltning	Statsforvalteren	Arrangere kurs for nyansatte i kommunene

Strategi 2 – Styrke jordvern i plansaker

Tiltak	Hvem har ansvar?	Statsforvalterens oppgave
Regional plan for arealforvaltning	Fylkeskommunen	Deltakelse i planarbeidet. Legge vedtatt plan til grunn for vårt arbeid.
Utarbeide arealstrategier med tydelige føringer i kommuneplanens samfunnsdel	Kommunene	Gi innspill ved oppstart, informere og veilede
Utarbeide arealregnskap over dyrka og dyrkbar jord i kommunen i forbindelse med utarbeidelse av kommuneplaner	Kommunene	Gi innspill ved oppstart, informere og veilede
Kommunale jordvernstrategier	Kommunen	Holde oversikt over status i kommunene. Informere om behov og verktøy kommunen kan bruke. Veilede om utforming/ utarbeide en mal.
Alternativvurdering i alle saker som medfører nedbygging/omdisponering av jordbruksareal	Kommunene	Informere og veilede, fremme innsigelser og klage på kommunale vedtak

– virker til Nordlands beste

Strategi 2 – Styrke jordvern i plansaker, forts.

Tiltak	Hvem har ansvar?	Statsforvalterens oppgave
Gjennomgang av eldre reguleringsplaner ved rullering av kommuneplanens arealdel. Vurdere tilbakeføring til LNFR formål.	Kommunene	Gi innspill ved oppstart. Informere og veilede
Synliggjøre viktige landbruksområder i kommuneplanens arealdel	Kommunene	Gi innspill til oppstart. Informere og veilede
Utvikle byer og tettsteder gjennom fortetting og konsentrert utbygging tilpasset forholdene i Nordland	Kommunen	Gi innspill ved planoppstart, fremme innsigelser
Utarbeide kunnskapsgrunnlag om beiteressursene i kommunen og vurdere beitebruksplaner	Kommunene Beitelag Landbrukets faglag	Bistå med kompetanse gjennom kunnskapsformidling og kurs

Strategi 3 – øke kunnskapen om jordsmonnets kvalitet og dyrkingspotensiale

Tiltak	Hvem har ansvaret	Statsforvalterens rolle
Kartlegging av jordsmonnet i kommunene i Nordland	NIBIO	Holde oversikt over status i kommunene. Melde inn behov til NIBIO, synliggjøre behov til LMD.
Oppdatering av AR5-kart	Kommunen	Holde oversikt over status i kommunene. Informere om behov og verktøy kommunen kan bruke. Bidra med kompetanse gjennom kunnskapsformidling

– virker til Nordlands beste

Strategi 4 – Bærekraftig forvaltning av jordbruksarealene

Tiltak	Hvem har ansvar?	Statsforvalterens oppgave
Langsiktige jordleieavtaler	Eier av landbrukseiendommer, faglag, kommuner	Informasjon, veiledning, Standardavtale er tilgjengelig på vår nettside
Oppfølging av driveplikten	Kommunene og Statsforvalteren	Informere, veilede og kontrollere
Kontroll av kommunenes jordlov- og konsesjonslovbehandling	Statsforvalteren	Innhente og gjennomgå vedtak fra kommunene om: <ul style="list-style-type: none">• Deling av jordbrukseiendom• Omdisponering av dyrka og dyrkbar mark• Konsesjon
Når dyrkajord omdisponering bør jorda kartlegges. Det bør lages en plan for hvor og hvordan jorda skal benyttes.	Entreprenører Kommunene Offentlig og private utbyggere	Informere og veilede, Uttale oss i enkeltsaker Bidra med kompetanse gjennom kunnskapsformidling

– virker til Nordlands beste

Strategi 4 –Bærekraftig forvaltning av jordbruksarealene, forts.

Tiltak	Hvem har ansvar?	Statsforvalterens oppgave
Bedre/mer nøyaktig KOSTRA- rapportering	Kommunen	Kontrollere, informere og følge opp
Kommunedialog	Statsforvalteren	Igangsette og gjennomføre
Redusere landbrukets egen nedbygging av jordbruksarealer	Kommunen Landbrukets faglag Statsforvalteren	Sette det på dagsordenen, invitere til dialog
Bedre drenering av jordbruksjord, Redusere avrenning av jord og næringsstoffer til vann og vassdrag.	Grunneier, landbruksforetak, kommuner og statsforvalter	Informere og forvalte ordningen med tilskudd til drenering. Delta i arbeid med oppfølging av vannforskriften.

– virker til Nordlands beste

– virker til Nordlands beste

Ansvar og roller

Kommunen

Statsforvalteren

Fylkeskommunen

Landbruket selv

Viktige oppgaver framover

- Oppdatert kunnskapsgrunnlag om landbruket i kommunen
- Bruke landbrukskompetansen i planarbeidet
- Arealstrategier
- Arealregnskap
- Alternativvurderinger når jordbruksarealer og beitearealer berøres
- Tilbakeføring til LNFR-formål
- Gode planer for jordflytting når jordbruksarealer omdisponeres
- Korrekt rapportering i KOSTRA – både på jordlov og på pbl
- Oppfølging av driveplikten
- Utarbeide jordvernstrategier

– virker til Nordlands beste